

Avrupa'da Bediüzzaman'a ilgi artıyor

İSLÂMÎ DOĞRU TEMSİL VE İYİ TEBLİĞ

“Bugün Batıda Müslümanların, dolayısıyla İslâmın imajı olumsuzdur. Bu olumsuz imajı restore etmenin ve belli derecede azaltmanın yollarını Müslümanlar mutlaka bulmalı. İslâmın doğru temsil edilmesinin ve İslâma ait doğruların en güzel şekilde tebliğinin, bunda önemli bir iyileştirici etkisi olacaktır.”

RİSALE-İ NUR ÇALIŞMALARI ARTTI

“Bediüzzaman'ın bu mânâdaki 'doğru İslâm ve İslâma lâyık doğruluk' vurgusu önemsenmeli ve Batının anlayacağı şekilde oralarda anlatılmalı. Buna yardımcı olacak şekildeki çalışmalar son yıllarda artış gösterdi. Zaten başlı başına Risale-i Nur'un Batı dillerine tercüme edilmesi bu neticeye hizmet ediyor.”

RİSALELER HOLLANDA LİSANINDA

“Son olarak Risale-i Nur'un Hollanda lisanına tercümesi konusunda önemli mesafeler alındığını biliyorum. Bu çalışmalar etkisini de gösteriyor. Oralarda çeşitli paneller, toplantılar yapılıyor ve bu konular anlatılıyor. İnsaf ehli Batılılar da bunları görüp duyunca hayret ediyor. Demek ki Batıda İslâm bilinmiyor.”

BEDİÜZZAMAN'IN İZAHLARI ÖNEMLİ

“Üstad Bediüzzaman'ın orijinal izahları, İslâmın doğru anlaşılması ve yaşanmasıyla ilgili tesbitleri ve Hıristiyan dünyasına yönelik sözleri anlatılıyor ve çok da ilgi görüyor. İslâm diye birşeyden haberdar olup da doğru İslâmı bilmeyen insanlar için Bediüzzaman'ın bu izahları son derece önemli.”

Bediüzzaman'ın görüşleri Avrupa'da ilgi görüyor

Avrupa'da İslâmî hizmetler nasıl gelişiyor.

Bilhassa 11 Eylül'den sonra, başta Amerika olmak üzere hemen her yerde İslâmı tercih edenlerin sayısının arttığı ifade ediliyor. Hollanda başta olmak üzere Avrupa'da durum nedir?

Öncelikle böyle bir fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim. Bendeniz yaklaşık 6 yıldır Hollanda'da bulunuyorum. Daha önce de Avrupa tecrübem olmuş; İngiltere'de bulunmuştum. Tabiatıyla, önce Avrupa'daki Müslümanların tarihine kısaca bir göz gezdirmemiz gerekir.

Bilindiği gibi 1950'lerden sonra Avrupa'da göçler başlamış. Başlangıçta Müslümanların niyeti, oralarda kalıcı olmak değildi. Kendilerine hep geçici hedefler koymuşlar. Bir şekilde para kazandıktan sonra ülkelerine dönecekleri şekilde planlar yapmışlar. İlk nesil dediğimiz insanlar hayata böyle bakmış. Şu anda 4. nesil orada yaşıyor. İlk iki nesil kendilerini orada genelde "muhacir" olarak değil de "göçmen" olarak görmüş. Fakat biz biliyoruz ki; "göçmen" ile "muhacir" arasında fark vardır. Göçmen geçicidir, muhacir ise gittiği yerde kalıcı olmak için vardır. Bu çok önemli, ontolojik bir ayırmadır. Göçmenler kalıcı bir şey inşa edemezler. Muhacirler ise, tıpkı Tarık b. Ziyad'ın Endülüs'ü fethinde gemilerin yakılmasını emretmesi gibi davranır. Bu duruş ve tavır akabinde İspanya'da bir Endülüs medeniyeti kuruluyor... Halbuki Avrupa'da Müslümanlar kendilerini göçmen gibi gördükleri için kalıcı çalışmalar yapılmamış. Elbette camiler kurulmuş, ama daha ilerisi için planlar yapılmamış. Tabiatıyla cami hizmeti asla yadırganmayacak hizmetlerdir ve o zaman için gereklidir de... Ama muhacirlikte bir medeniyet planı vardır. 3. ve 4. nesillerde göçmenlikten muhacirliğe kısmen de olsa geçiş vardır, diyebiliriz. Burada, "diaspora" kavramı üzerinde de düşünmek lâzım. "Muhacirlik" aslında biraz da "diaspora" demektir. Bilirsiniz, Yahudiler buldukları ülkelerde uzun yıllar diaspora hayatı yaşamışlardır. Bugün Ermeni lobisinden bahsediyoruz benzer şekilde. Niçin güçlü olmuşlardır? Çünkü kimliklerini koruyarak buldukları ülkeleri benimsemişler ve kendilerini orada hissettiren kurumlar kurmuşlardır, entelektüellerini yetiştirmişlerdir.

Yani, "muhacir" olmuşlar, kendilerini "göçmen" olarak görmemişler mi demek istiyorsunuz?

Tabii. Kendi dünya görüşleri açısından bir çeşit "muhacirlik"tir bu. Gayet tabii "muhacirlik", aslında İslâma has bir kavramdır, ama meseleyi izah sadedinde bunu kullanıyoruz. Bazı yanlış anlamalara yol açmamak için ne söylemek istediğimi şöyle ifade edeyim: Yani benim burada söylediğim, hiçbir şekilde kişinin kimliğini inkâr etmesi veya bulunduğu toplum içerisinde asimile olarak erimesi anlamında değildir. Benim söylediğim, kişinin, kimliğini muhafaza edip bulunduğu ülke ile kaynaşabilmesi; entegre olabilmesidir. Orada kendi kimliğiyle, Müslüman kimliğiyle kendisini kabul ettirmesi ama topluma da katkı yapacak faaliyetlerde bulunmasıdır. Benim söylemek istediğim budur. Bu olmadığı sürece, göçmenlik psikolojisiyle hareket ediliyor ve kalıcı hizmetlere imza atılamıyor. Bugün Avrupa'da 20 ile 30 milyon Müslümandan söz edilir. Ama son yıllardaki az sayıdaki bazı örnekleri hariç, güçlü bir lobi gibi hareket edilemiyorsa, bunun sebebini iyice etüt etmemiz gerekir. Ben burada ticarî ve ekonomik güçten değil; esas olarak entelektüel güçten bahsediyorum. En önemli sebep de, bu konudaki eksikliklerimizdir.

Demin kısmen bahsettiniz. Umumî bir kanaat

olarak Türkiye'den Avrupa'ya göç edenlerin 1. ve 2. nesili kaybettiği söylenir. Bu ne ölçüde doğrudur? Bu devam ediyor mu? Yeni nesillerde bir uyanıştan, dine sarılmaktan bahsedilebilir mi?

Bu çok önemli bir soru, bunun için ayrıca teşekkür ederim. Bu durum gerek oradaki ve gerekse Türkiye'deki Müslümanlar için önemli ölçüde bir endişe kaynağıdır. Bu meseleye ben iki yönüyle bakıyorum. 1. ve 2. nesil bir yönüyle kaybedilmiş olarak görülebilir, ama başka bir yönüyle aynı zamanda içten içe bir uyanışın, Batı'yı tanımının işaretleri çıkıyor. Yeni nesiller oraları daha yakinen tanımaya çalışıyor. Burada esas önemli olan, Müslüman kanaat önderlerinin yapması gerektir. Yani bu nesillere yön verecek dini-entelektüel önderlerin, örneklerin yetişmesi ve var olmasıdır. O nesillere bir şekilde dini ve entelektüel anlamda önderlik yapılması lâzım. Bu yapılmadığı sürece, o nesiller de kaybedilme tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Bunun emmareleri de hiç az değildir. Ama bu önderlik yapıldığı takdirde, çok güzel açılımlar olabilir. Zira bu nesillerin içinde çok başarılı kişiler vardır. Neticede bundan Türkiye de kazançlı çıkar.

Bu yönlendirme noktasında son yıllarda bir gelişme ya da çalışma var mı? Bu konuda ümitli misiniz?

Var tabii. Bunu çok net olarak söyleyebiliriz. Özellikle son 10 yıl ölçü alındığında alındığında Türkiye'deki güzel gelişmelerin Batı'daki insanlarımızı da etkilediği görülüyor. Bu yönüyle Türkiye ile Avrupa'daki çalışmalar arasında bazı açılardan bir paralellik de söz konusu. Yalnız Avrupa'daki Müslümanların sıkıntısı şu: Avrupa'daki "göçmen" Müslümanlar, ülkelerindeki gelişmeleri çok sıkı takip edemiyorlar. Televizyonlar yayın yapıyor, ama kök ülkelerdeki birikimleri, entelektüel çalışmaları takip edip buldukları ülkelerin dil ve kültürel yapısına adapte etmede sorunlar yaşıyor. Çoğu zaman aynıyla aktarılıyor ki bu da başka problemlere yol açıyor. Ayrıca oralardaki Müslüman nesillerde kök ülkedeki kültürel seviyeyi yakalayamama sorunu da baş gösteriyor. Meselâ 1970'lerde oralara giden bir Müslüman ile buradaki aynı yaştaki insan arasında anlayış ve hadiselerle yaklaşım farkı var. Onu da görüyoruz. Tabiatıyla bunun da pek çok

başka sebebi olabilir.

Bu fark, Avrupa'daki Müslümanların "işçi" kalmalarından mı kaynaklanıyor?

Bu da sebeplerden bir elbette. Ancak bunun "içsel" ve "dışsal" olmak üzere başka sebepleri de var. Meselâ, Avrupa'da Türkçe'yi unutan nesiller var. Her ne kadar Araplar başta olmak üzere başka azınlık gruplara göre Türkler daha iyi konumda ise de, böyle bir sorun Türkler için de vardır. O devletlerin uyguladığı katı göçmen politikalarının burada önemli bir olumsuz etkisi var. Ülkeden ülkeye değişiklik arzetsen de, bir terimi, bir istilâhı Türkçe konuştuğunuz zaman insanlar ve öğrenciler anlamayabiliyor. Avrupa'da Anglo-sakson geleneğini takip eden ülkeler var. Bir de Fransa, Almanya gibi, kıt'a Avrupası'na ait ülke politikaları var. Bu durum bütün politikalara sirayet ediyor. Yani Fransa gibi ülkelerde entegrasyon politikaları çoğu zaman "asimilasyon" politikaları halinde uygulanmıştır. Bu biraz da "laiklik" ve "sekülerlik" arasındaki farkla da ilgilidir. Hollanda ve İngiltere'de entegrasyon politikaları biraz daha yumuşaktır. Dolayısı ile buralarda Müslümanların kurduğu kurumlar daha güçlü, daha temellidir. Ve orada yaşayan Müslümanların entelektüel seviyeleri de ona göre gelişmiştir. Tabii Müslümanların bölünmüş olmaları da burada ayrı bir olumsuz sebeptir.

Bir üçüncü nokta da "dini-entelektüel" kişilerin az olmasıdır. Müslümanlar bunun eksikliğini ve önemini yavaş yavaş anlamış görünüyorlar. "Dini-entelektüel" lider veya kişi derken söylemek istediğimiz, "cami imamı" veya orada şu veya bu şekilde bulunan din adamları değildir. Benim "dini-entelektüel" diye tarif ettiğim, aslında "oksidantalist bir âlim" tipolojisidir. Yani hem dil bilecek, hem dinini iyi bilecek, hem de yaşadığı ülkeyi tanıyacak, onlara İslâmı münasip bir dille en güzel şekilde anlatabilecek... Meselâ günümüzde Batı'da alabildiğine bir "entegrasyon" tartışması yapılıyor. Bunun arka planı nedir, ne denilmek isteniyor; bunu bilecek ve ona göre bir tavır takınacak, fikir üretecek. Bu tür kişiler bugün Müslüman nesiller arasında yok denecek kadar azdır.

Bilindiği üzere Batı'da/Avrupa'da köklü bir oryantalist akım var. 1700'lerde bu çalışmalar başlamış. Batı üniversitelerinde Müslümanlara yönelik çok önemli zihinsel birikimler oluşmuş ve bunlar o ülkelerin Müslümanlara yönelik politikalarında kullanılmış. Yani, Müslümanların nasıl yönlendirileceği, aslında nasıl sömürüleceği konusunda ciddi çalışmalar yapılmış, raporlar yazılmış. Bir rivayete göre, 1850-1950 arasında 65 bin oryantalistik çalışma yapılmış. Bugün de bu çalışmalar çok daha sistematik olarak yapılmaya devam ediliyor. Noktasal çalışmalar yapılıyor ve bunlar politikalara yansıyor. Müslümanlar buna aynı şekilde karşılık veremiyorlar. Bu da oldukça olumsuz bir durum, tabiiyle..

Az önce Müslümanlar arasında işbirliği noktasında sıkıntılar olduğundan bahsettiniz. Aynı zamanda Avrupa'ya göç eden Müslümanların İslâmı doğru şekilde temsil edememe problemi de yaşanıyor her halde. Malûm; Bediüzzaman "Avrupa İslâma hamiledir" diyor. Bir yandan da bu problemlerimiz var. Bu pencereden baktığınızda gelecek günler için neler söylemek istersiniz?

Önemli bir noktaya daha temas ettiniz. Benim bu konuda yayına hazırladığım ve halen baskı aşamasında olan bir kitabım var. Önce Almanca olarak yayımlanacak olan bu kitabın ismi, "Avrupa'daki Müslümanlar İçin İslâm El Kitabı." Orada bu noktalara işaret etmeye çalıştık.

Tabiiyle sorunuz hem İslâmın tebliğini hem de temsilini içeriyor. Tebliğ dediğimiz olgu, esasında ilim alt yapısına dayanması gereken bir faaliyettir. Bilmeyen insan tebliğ yapamaz. Burada bir önemli nokta da, bildiğinizi nasıl anlatacağınız konusudur. Gayet tabii burada üslup ve dil çok önemli hale geliyor. Özellikle Batı ülkelerinde bu çok daha önem kazanıyor. Bu bakımdan Müslümanların oralara yönelik tebliğ stratejilerini yeniden gözden geçirmeleri lâzım. Bunun bir diğer ayağı da "temsil" dediğimiz olgudur ki, bu da "amel" karşılık gelir. Bileceksiniz ki tebliğ edebilirsiniz. Ve ayrıca tebliğ ettiğinizi de bütün hücrelerinize hayatınıza yansıtacaksınız. Zira bu durumda siz, Batı'daki insanlara karşı İslâmı temsil ediyorsunuz. Müslümanlar bunun farkında olmalıdır. Zira Müslümanın attığı her adım, söylediği her söz son tahlilde Müslümanlara ve dolayısıyla İslâma mal edileceği için çok dikkatli olmak lâzım.

Bugün Batı'daki Müslümanların, dolayısı ile İslâmın imajı olumsuzdur. Zira Müslümanlarla ilgili herhangi bir haber-yorum medyada yer alsın, hemen arkasından genelde "terör" ile irtibat kurulur. Böylece Batılı zihinlerdeki olumsuz Müslüman imajı pekiştirilmeye çalışılır. Bu sadece Müslümanların kusuru değil, elbette. Oryantalist Batı anlayışının Müslümanları yönlendirme çalışmalarının bunda önemli bir tesiri vardır. Ama bu olumsuz imajı restire etmenin ve belli derecede

azaltmanın yollarını Müslümanlar mutlaka bulmalılar. İslâmın doğru temsil edilmesinin ve İslâmiyete ait doğruların en güzel şekilde tebliğinin, burada önemli bir iyileştirici etkisi olacaktır.

Bu noktada Risâle-i Nur'un fonksiyonu nedir?

Risâle-i Nur'da "Doğru İslâm ve İslâma layık doğruluk" kavramı var. Başka yerde olmadığı kadar...

Bediüzzaman'ın bu mânâdaki vurgusu önemsenmeli ve Batı'nın anlayacağı şekilde oralarda anlatılması lâzım. Ki, buna yardımcı olacak şekilde çalışmalar son yıllarda artış göstermiştir.

Zaten başlı başına Risâle-i Nur'un Batı dillerine tercümesi yapılarak bu neticeye hizmet ediliyor. Son olarak Risâle-i Nur'ların Hollandacaya tercümesi konusunda önemli mesafeler alındığını biliyorum. Bu çalışmalar etkisini de gösteriyor. Oralarda çeşitli paneller, toplantılar yapılıyor ve bu konular anlatılıyor. Üstad Bediüzzaman'ın bu mânâdaki sözleri ile Hıristiyan dünyasına yönelik sözleri ve İslâmın doğru anlaşılması ve yaşanmasıyla ilgili tesbitleri anlatılıyor ve çok da ilgi görüyor. Şunu özellikle vurgulayayım ki, Avrupa'da yaygın olan şöyle bir önerme vardır: "Hıristiyanlık 'sevgi' dinidir." Bu söz akabinde İslâmın ise 'terör' ve 'şiddet dini olduğu ima edilir. Hatta ima edilmekle kalmaz açıkça da söylenir, çoğu zaman.

Batı'da İslâm ve Müslümanlarla ilgili herhangi bir toplantıda genelde böyle bir imada bulunulur. Bir Hıristiyanla konuştuğunuzda da bu konudaki yakıştırmalara rastlanır. İnsanlar doğrudan "İslâm terör dinidir" demiyor, ama yaklaşımlarından ve tavırlarından bu kolayca anlaşılıyor.

Bildiğiniz üzere, Batı'da son dönemde Salman Rüşdie ile başlayan İslâma yönelik saldırılar dizisi vardır. Somali asıllı Hollandalı politikacı Ayaan Hirsi Ali, İslâma ve Müslümanlara bir dizi saldırıda bulundu. Ardından Hollanda Özgürlük Partisi (PVV) milletvekili Geert Wilders "Fitne" adlı filmi ile Kur'ân'a ve Hz. Peygamber'e hakaretlerde bulundu. Daha sonra yine Ehsan Jami adlı İran asıllı Hollandalı ateist parlamenter de güya Peygamberimiz ile sözde bir röportaj yayımladı. Bu röportajında güya Batı'nın bazı norm ve değerlerini Peygamber Efendimiz'e doğruluyor. Tamamen tahrip ve tahrik için yapılan bir provokasyon.

Daha sonra Amerika'da Shery Stone adında bir bayan yazar çıktı ve Peygamberimizin Hz. Aişe ile evliliğini roman tarzında anlattı ve burada Efendimiz'e "pedofili" suçlamasında bulundu.

Bütün bu olaylarda ortaya çıkan ortak tema, İslâmın, Kur'ân'ın ve Peygamberimizin "şiddet"i onayladığını söylemek istemeleridir.

Burada Hollanda'da katıldığım bir toplantıda yaşadığım bir olaydan bahsetmek istiyorum. Hollandalı ve bazı Müslüman kurumların ortak çalışmalarıyla bir "Bijbel en Koran" isimli bir internet sitesi kurulmuştu. Bu sitenin tanıtım toplantısı için davet edilmiş ve katılmıştım. Bu sitede, 17 tane, her iki kutsal kitapta da yer alan peygamber kıssası sunuluyor. Bir arama motoru da var ve Kitab-ı Mukaddes ve Kur'ân'da geçen kıssaları orada bir arada buluyorsunuz. Toplantıyı yöneten bayan salonda bulunanlara, "Siz bir kelime söyleyin ve bu kelimenin Kitab-ı Mukaddes ve Kur'ân'da kaç defa geçtiğini beraberce görelim" dedi. Ben de "Hz. İsa'nın aranmasını istedim. Tarama neticesinde "İsa-Jesus" kelimesinin Kur'ân'da, Kitab-ı Mukaddes'den 3 kat daha fazla yer aldığını herkes gördü. Bunun üzerine kendisini bir rahip olarak tanıtan toplantıyı izleyenlerden biri ayağa kalkarak, "Ben, Hz. İsa'nın Kur'ân'da geçtiğini bilmiyordum" dedi.

Özcan Hıdır kimdir?

MARMARA Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde doktorasını 2001 yılında tamamlayan Dr. Özcan Hıdır, Rotterdam İslâm Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin dekanlığını yürütüyor. Çalışmalarını Yahudi ve Hıristiyan kültürünün İslâm, Kur'ân ve hadislere etkisi tartışmaları, Protestanlık-Martin Luther ve İslâm, Batı'da Hz. Peygamber imajı, gibi konular üzerinde sürdürüyor. Özcan Hıdır'ın bir çok dergide yayınlanmış makalelerine ilâve olarak ulusal ve uluslar arası sempozyumlarda sunulmuş Türkçe, İngilizce, Arapça ve Hollandaca tebliğleri bulunmaktadır.